Prof. Dr. Friedrich Grimm – Nová lež o válečné vině

Vydavatel: Junker und Dünnhaupt Verlag, Berlín 1940

PŘELOŽENO Z ORIGINÁLNÍ PUBLIKACE, DOSTUPNÉ Z: https://archive.org/download/zensiert-vor-1945/Grimm%2C%20Friedrich%20-%20Die%20neue%20Kriegsschuldluege%20%281940%2C%2040%20S.%2C%20Scan%2C%20Fraktur%29.pdf

Překlady podstupují průběžnou revizí, není tedy zaručena absolutní správnost překladu - i v rovině pravopisné a formátové.

NOVÁ LEŽ O VÁLEČNÉ VINĚ

Když Eduard Daladier 3. září 1939 oslovil francouzský lid a informoval ho o vypuknutí války s Německem, nedokázal jako důvod pro tuto novou válku uvést nic jiného než: „Válčíme, protože nám byla vnucena.“

Od té doby se výraz „válka, která nám byla vnucena“ stal frází, kterou se ve Francii snaží popularizovat válku. Zároveň uzavírá text oficiální francouzské žluté knihy, ve které se francouzská vláda snaží vysvětlit národům Evropy vznik války podle svého názoru.

Jedná se ve skutečnosti o čistě diplomatickou formulaci a ani ve Francii nezůstalo bez povšimnutí, že v této formulaci nebylo ani uvedeno, kdo vlastně Francii tuto válku vnutil. Historie jednou odpoví na tuto otázku v tom smyslu, že to nebylo Německo, ale Anglie ve spojení s válečnými štváči ve vlastní zemi, kdo tuto válku francouzskému lidu vnutil.

Francouzská vláda zřejmě váhala, zda před vlastním lidem příliš dát najevo, že tentokrát, na rozdíl od roku 1914, to byla Francie, kdo vyhlásil Německu válku. To je pravděpodobně důvodem, proč se v prohlášení Coulondreho ze dne 3. září 1939, které vedlo k vyhlášení války mezi Francií a Německem, slovo „válka“ opatrně vyhýbá a hovoří se pouze o splnění povinnosti vůči Polsku. Je tedy pochopitelné, že tato prohlášení Coulondreho byla ve francouzské žluté knize pod číslem 367, s. 344, v obsahu opatřena nevinným nadpisem: „Pan Coulondre oznamuje, že odpověď německé vlády je negativní“.

V letech 1914–1918 bylo francouzskému lidu opakovaně vysvětlováno, že Německo Viléma II. vyhlásilo válku mírumilovné Francii, a proto je také za válku zodpovědné. Nyní

se proto nikdo neodvážil francouzskému lidu příliš jasně říci, že tentokrát je tomu naopak, a proto se dokonce vyhnuli tomu, aby ve Žluté knize otiskli anglické prohlášení ze 3. září 1939, v němž je s veškerou brutalitou jasně obsažena válka vyhlášená Anglií.

Neuplynul ani rok od doby, kdy se Daladier, bývalý frontový voják, vrátil z Mnichova a byl v Paříži jásajícím davem uvítán jako zachránce míru. Tehdy pronesl slavnou větu: „V Mnichově jsem slyšel tlouct srdce německého národa.“ Jak měl nyní francouzskému lidu vysvětlit, že tentýž německý národ, jehož láska k míru byla tak zřejmá, Francii válku vnucoval?

Uchýlil se tedy k formulaci, která byla úředníkům Quai d'Orsay od Versailleské smlouvy dobře známá, ke staré formulaci o válečné vině z článku 231 Versailleské smlouvy: „Spojenci prohlašují a Německo uznává, že Německo a jeho spojenci jsou odpovědní za všechny škody, které spojenci utrpěli v důsledku války, která jim byla vnucena útokem Německa a jeho spojenců.“

Nic se tedy nepoučilo a spokojilo se s poněkud zjednodušujícím tvrzením, že Německo je vždy viníkem.

Národy tak opět stojí před otázkou, která je od roku 1914 udržuje v napětí a nejistotě: kdo nese odpovědnost za to, že mezi největšími státy Evropy stále dochází k válkám? A dá se předpokládat, že otázka odpovědnosti za novou válku bude hrát ve sporu s Anglií a Francií stejně významnou roli, jako tomu bylo v případě otázky viny za válku v letech 1914–1918.

Na konečné vědecké zpracování nové otázky viny za válku ještě nenastal čas. Nicméně dosud zveřejněné bílé, modré a

žluté knihy již poskytují dostatečný obraz o průběhu událostí, které v září 1939 vedly k nové válce.

Kromě toho mají současníci právo a povinnost vyjádřit se k otázce vzniku válek, byť jen jako svědci, kteří byli svědky událostí a nyní podávají svědectví o svých zážitcích, jejichž hodnotu mohou posoudit pozdější historici. Zatím může zůstat otevřeno, jakou hodnotu přikládáme svědectví současníků vedle důkazní síly diplomatických dokumentů. Svědectví současníků totiž nikdy nemohou být zcela nezaujatá. Ale ani diplomatické dokumenty nejsou vždy nezpochybnitelným důkazním prostředkem. To nepochybně platí o anglické Modré knize a francouzské Žluté knize, které jsou zjevně především propagandistickými spisy, které jsou nejen tendenčně sestaveny, ale také vykazují zjevné mezery právě v těch místech, kde se jedná o rozhodující události, které měly významný vliv na vznik následné války.

Při hodnocení anglické Modré knihy a francouzské Bílé knihy je třeba vzít v úvahu, že pozorný pozorovatel tisku a politické literatury v Anglii a Francii nemohl mít již řadu let žádné pochybnosti o tom, že Anglie a Francie počítaly s novou válkou a v souladu s tím připravily své diplomatické dokumenty s ohledem na nadcházející válku.

V každém případě je jisté, že tentokrát byla nová debata o válečné vině na straně našich protivníků připravena dlouho před vypuknutím války. Zkušenosti z první světové války a poválečné diskuse ukázaly anglickým a francouzským státníkům a publicistům, jak důležitá je tato příprava. Vina za nadcházející válku byla pro ně tedy jasná ještě předtím, než vůbec vypukla. Německo, které vedlo spravedlivý boj za revizi nesnesitelné versailleské mírové smlouvy, mělo být za všech

okolností „agresorem“, „rušitelem klidu“, který ohrožoval klidné panství nasycených západních mocností. Těmto pilným publicistům přitom uniklo, že právě skutečnost této předčasné propagandy o válečné vině poskytuje klidnému pozorovateli přesvědčivý důvod k domněnce, že válka byla na druhé straně již dlouho plánována.

Bylo ostatně zcela přirozené, že při přípravě nové lži o válečné vině v nepřátelských zemích byly využity zkušenosti, které byly získány během předchozí války a poválečného období v debatě o válečné vině. Neexistuje pravděpodobně žádná otázka, která by po léta tak vášnivě zaměstnávala právně smýšlející lidi ve všech zemích Evropy jako otázka válečné viny z roku 1914, tj. otázka, kdo je zodpovědný za světovou válku v letech 1914–1918.

Důvodem bylo především to, že vítězové z roku 1918 ve své naivní brutalitě udělali tu hloupost, že tuto otázku, o které mohla rozhodnout pouze historie, vyřešili diktátem. Tak se lstí podařilo propašovat tak důležité přiznání viny do vedlejší věty ustanovení, které se týkalo náhrady škody. Muži, kteří v roce 1919 rozdělili vinu a odpovědnost jednostranným rozhodnutím, však neuvažovali o tom, že opatrnost, kterou se snažili projevit, se obrátí proti jejich vlastní politice. Přehlédli, že tato opatrnost musí vzbudit podezření, že její autoři měli všechny důvody se vyhnout důkladnému vyšetřování.

Diskuse přesto proběhla. Byla namířena proti vítězům z roku 1918, kteří potřebovali lež o válečné vině, aby mohli ospravedlnit porušení Wilsonových slibů. Pokud bylo Německo zločincem, který zločinně rozpoutal válku, pak se tím postavilo mimo jakékoli právo, neplatilo vůči němu žádné dané slovo, žádné Wilsonovy 14 bodů. Pak bylo oprávněné přidělit

vítězným mocnostem vůči Německu „mandátní“ nebo „policejní“ roli, která měla umožnit udržet Německo trvale ve stavu nižšího práva.

Dnes už nikdo na světě nevěří v teorii viny za válku z roku 1919. Důvodem není jen to, že němečtí vědci s nekonečnou trpělivostí měsíc po měsíci, rok po roce shromažďovali dokumenty, které vědecky potvrzovaly pravdu, ale také to, že všichni současníci byli svědky politiky, kterou vedl Eduard VII. přes Edwarda Greye k světové válce, politiku entente cordiale, která usilovala o obklíčení Německa a na konci prvního a na začátku druhého desetiletí tohoto století doléhala na Evropu jako noční můra, předzvěst války; „noční můra spojenectví”, o které Bismarck hovořil s obavami. Dnes tedy můžeme oprávněně konstatovat, že diktát Versailleské smlouvy vítězům nejenže k ničemu nebyl, ale stal se páčkou, pomocí níž se novému Německu pod vedením Adolfa Hitlera podařilo zvrátit diktát síly a znovu postavit Německo na nohy.

Při diskusi o nové otázce viny za válku bude možné navázat na zkušenosti získané při debatě o vině za válku v roce 1918. Nová válka totiž úzce souvisí s válkou světovou. Vyplývá to z toho, že nepřátelé Německa tvrdí, že válka z roku 1918 byla pouze přerušena a nebyla dovedená do konečného zničení Německa. To musí být nyní napraveno, zatímco my v nové válce vidíme důsledek světové války, protože v letech 1918/1919 selhal mír a ve Versailles byly položeny základy nové války. Ve Versailles, jak píše Jacques Bainville ve své knize o politických důsledcích míru z roku 1920, byla „organizována věčná válka“.

Diskuse o otázce viny za válku z roku 1914 ukázala, že nezáleží pouze na diplomatických dokumentech, které se

zabývají událostmi předcházejícími vypuknutí války, jakkoli jsou tyto dokumenty důležité. Studiem těchto dokumentů se zabývá vždy jen několik odborníků. Veřejné mínění národů v otázce viny za válku bylo spíše ovlivněno jinými okolnostmi, vlastními zkušenostmi mas nebo tím, co národy vnímaly jako své vlastní zkušenosti, událostmi, které každý jednotlivec pozoroval před vypuknutím války a o nichž měl pocit, že musí vést k vypuknutí války.

Při diskusi o nové otázce viny za válku bude tedy nutné od samého počátku zabránit tomu, aby se pozornost soustředila výlučně na studium zveřejněných dokumentů a aby se příliš nezanedbávaly obecné události, jak je vnímají samotné národy. Při studiu otázky viny za válku bude také nutné rozlišovat mezi různými časovými fázemi, a to jednak poslední fází, která předcházela britské válce proti Německu, dále událostmi v březnu, které vedly k britské záruce Polsku, dále dny po Mnichově a nakonec diktátem míru z Versailles, jehož nemožné podmínky týkající se východních hranic Německa nakonec vyvolaly novou válku.

Vyšetřování otázky viny za válku, které splňuje všechny požadavky, se však nebude moci vyhnout dalšímu objasnění historických souvislostí války. Příčiny války lze totiž plně pochopit pouze tehdy, pokud události zasadíme do historického kontextu a určíme velké myšlenky, které určují osud národů a o které národy po dlouhá období bojovaly.

Pokud tedy chceme vyřešit otázku odpovědnosti za novou válku, musíme nejprve posoudit celkovou situaci, v níž se Evropa nacházela v letech po světové válce. Po období chaosu a násilných bojů, které vyplynuly z nespravedlivého diktátu Versailleské smlouvy, následovalo po londýnské dohodě z roku

1924 období uvolnění, které bylo ovládáno provizorním Dawesovým plánem. Rok 1931 byl pak prvním krizovým rokem, který lidstvu ukázal, že velké problémy světové války ve skutečnosti ještě nebyly vyřešeny. Situace, v níž se národy Evropy od roku 1931 nacházely, se tak v mnoha ohledech podobala situaci před rokem 1914. Zdálo se, jako by velká válka nakonec nic nerozhodla a žádný problém nevyřešila.

S nástupem Adolfa Hitlera k moci došlo v tomto ohledu ke změně, protože Vůdce byl odhodlán vyřešit staré problémy novými metodami bez války. Nikdo nebude popírat, že se Vůdce snažil ve shodě s Anglií a Francií přinést Evropě nový spravedlivý mír a završit toto mírové dílo vyrovnáním s Anglií a konečným usmířením s Francií. Bohužel se ukázalo, že tyto snahy nenašly v Anglii a Francii pochopení a podporu, které byly nezbytné pro jejich úspěch. Naopak, v Anglii a Francii se objevily síly, které působily proti této mírové politice Vůdce a nakonec se ukázaly být silnější. To se projevilo především v tisku v Anglii a Francii.

Zatímco se německý národ s plnou silou věnoval své vnitřní přestavbě a nacionálněsocialistické vedení dělalo vše pro to, aby veřejnost přijala myšlenku dlouhodobého míru a porozumění s našimi bývalými nepřáteli, Anglií a zejména Francií, demokratické země tolerovaly činnost tisku, který od roku 1933 systematicky připravoval veřejnost v Anglii a Francii na nadcházející válku s Německem. Není pochyb o tom, že tato systematická mediální kampaň v Anglii a Francii, která se uchytila i v dalších státech, byla řízena z jednoho centra.

Kdo v letech 1933–1939 cestoval do zahraničí, mohl často slyšet, že tato mediální kampaň je způsobena nadnárodními silami, židovstvem, zednářstvím a plutokracií, a že vychází

zejména z mezinárodních finančních kruhů v Londýně a jinde. Všude působili agenti těchto nadnárodních válečných štváčů, kteří pomocí velkých peněz, lží a zkreslování informací podněcovali národy proti autoritativním státům, zejména však proti Německu Adolfa Hitlera, a prohlašovali nadcházející válku za nevyhnutelnou.

Tento vývoj byl zpomalen tím, že Anglie v letech po světové válce zanedbávala své zbrojení a přiznala, že ještě není připravena, zatímco Francie byla vnitřně oslabena krizí lidové fronty v roce 1936. Přesto se veřejnost v Anglii a Francii zabývala nadcházející válkou. U obyvatelstva se tak dělo většinou bez nenávisti a s pocitem fatalismu. Ve Francii bylo možné slyšet: „Pokud to zítra začne znovu, tentokrát nevíme proč, proti komu ani s kým.“

Od roku 1936 bylo patrné výrazné zesílení válečné propagandy. Zatímco v Německu bylo vše klidné, v západních zemích, včetně Francie, se neustále mluvilo o válce. Ve výlohách knihkupectví a na nádražních kioscích byly všude vystaveny knihy s nápisy: „La guerre qui revient“ („Válka se vrací“), „La guerre qui rode“ („Válka se blíží“) a podobnými tituly. Již na jaře 1936 se ve Francii šířily alarmující zprávy, že na podzim vypukne válka. Všechny přípravy byly dokončeny a záložníci byli povoláni do služby. Kdo v letech 1934 až 1939 přijel z Německa do Francie, měl dojem, že se z klidného přístavu dostal do bouřlivého moře.

Psychologická válka nervů není německým vynálezem. Tlak mezinárodních mocností v tisku udržoval obyvatelstvo Anglie a Francie již řadu let ve stavu nervozity, který nakonec ve Francii vyústil v obecný názor, že je lepší ukončit věčné napětí a nejistotu, i kdyby to mělo znamenat novou válku. Stále

častěji se ozývalo heslo: „Válka stejně jednou přijde. Tak ať raději dnes než zítra.“

Tento stav mysli jednou charakterizoval jeden francouzský politik slovy: Francie je jako člověk, který se ze strachu, že se namočí, vrhá do vody. To je skutečný základ věty „II saut en finir“, která patří k heslům, jimiž byl francouzský lid nakonec dohnán do války. V každém případě je třeba konstatovat, že tato systematická mediální kampaň, která byla od roku 1933 vedena v Anglii a Francii proti Německu a tolerována vládou, přispěla k vypuknutí války více než jakákoli jiná událost.

Tato mediální kampaň byla vedena pod anglickým vedením. Bylo veřejným tajemstvím, že tisk ve Francii, který podněcoval k válce, byl většinou financován z anglických peněz. To se mělo na mysli, když se v Paříži mluvilo o tom, že „jízda svatého Jiří pochoduje“. Již v roce 1936 se ve Francii říkalo, že vše závisí na Anglii. Anglie prý ovládala Francii a snažila se ovládnout i Německo. Kromě toho byly Benešovy kruhy a česká legace v Paříži pod vedením Osuského centrem válečné propagandy proti Německu. Válečnými štváči v Anglii byli však hlavně Židé, mezi nimi zejména židovští emigranti z Německa.

Z čistě zahraničněpolitického hlediska byly napětí v letech předcházejících válce ovlivněny jednotlivými etapami německé revize. Tyto události by však samy o sobě válku nevyvolaly, ani poslední etapa německé revize, řešení problému Danzigu, kdyby k tomu nepřispěla tisková kampaň. Francouzský lid přijímal jednotlivé kroky německé revize klidně. Lidé obvykle říkali: „To nás nepřekvapuje. Německo má naprostou pravdu. Nás to nezajímá.“ Vzrušení vždy přicházelo až později, a to

když vláda nebo nadnárodní mocnosti, které ovládaly veřejné mínění, daly pokyn a začala tisková kampaň.

Mezi obecné otázky, kterým se nové vyšetřování viny za válku nemůže vyhnout, patří také diskuse o snahách o německo-francouzské usmíření. Na rozdíl od postoje francouzského národa po porážce v roce 1870 nikdy mezi německým národem po kolapsu v roce 1918 nevznikl pocit pomsty. Tento pocit je Němcům tak cizí, že abychom mohli vyjádřit to, co tím Francouzi rozumějí, musíme sáhnout po francouzském slově.

Německý národ během světové války necítil nenávist vůči francouzskému národu. Instinktivně pochopil společný osud, který spočíval v tom, že oba vojenské národy musely znovu a znovu krvácet za cizí zájmy. Celý německý národ byl přesvědčen, že skutečnou příčinou války v roce 1914 byla politika obklíčení Eduarda VII. Pochopilo, že Anglie, která chtěla potlačit vzestup Německa, pouze využila francouzské myšlenky revanše, aby mohla Francii použít jako svou „pevninskou šavli“ a podřídit francouzskou vojenskou sílu anglickým zájmům.

Německý národ, který očekával podobnou ochotu k porozumění i ve Francii, byl zklamán, když v roce 1918 složil zbraně a zjistil, že ve Francii tuto ochotu nenajde, ale naopak ve Versailles došlo k oživení nejstarší francouzské hegemonistické politiky. Politika bloc national, která pod Poincaréovým vedením vyvrcholila okupací Porúří, toto zklamání německého národa ještě umocnila. Poté přišel první obrat v podobě londýnské dohody z 1. září 1924, kdy byla okupace Porúří ukončena. V té době se mělo za to, že nastala nová éra. Bylo to však jen uvolnění napětí. Locarno a Haagská

dohoda přinesly stažení vojsk z Porýní, ale skutečné problémy, které nám Versailles zanechalo, zůstaly nevyřešeny.

Boj o řešení těchto problémů začal teprve tehdy, když Adolf Hitler převzal moc v Německu a znovu vštípil německému národu národní vůli. Nyní se mělo ukázat, zda duch porozumění, který se zrodil v Locarnu, byl dostatečně silný, aby nastolil skutečný mír.

Vůdce, který ve vězení v Landsbergu ve své knize „Mein Kampf“ pod vlivem okupace Porýní a Porúří pronesl tvrdá slova o Versailles a francouzské politice, se ihned po převzetí moci ukázal ochoten zahájit politiku skutečného usmíření s Francií. Žádný německý státník nikdy s větší autoritou, ale také s větší rozhodností neprohlásil německému a francouzskému lidu, že je třeba konečně a definitivně překonat teorii o dědičném nepříteli. Nad hroby milionů lidí si bojovníci obou zemí podali ruce. Mládež se scházela na společných shromážděních. Chtěli zapomenout na minulost a společnou prací zajistit budoucnost obou národů.

Německo-francouzské porozumění se stalo myšlenkou, kterou schválil celý německý národ, ale která se uchytila i ve Francii v širokých kruzích. Byly založeny výbory, které měly sloužit sblížení. Noviny a časopisy se postavily do služeb myšlence porozumění. Konaly se kongresy a konference. V národech se probudila nová naděje.

Ale protireakce na sebe nenechala dlouho čekat. Anglie se stále bouřila, když hrozilo, že by se Německo a Francie mohly dohodnout a Anglie by tak ztratila svou roli arbitra.

Francií se šířila propaganda nedůvěry. Zahraniční tisk, který denně podněcoval nenávist, přesvědčoval francouzský

lid, že nesmí věřit Hitlerovi a Německu, že Vůdce chce Francii pouze uspat, aby měl volnou ruku na východě a později mohl napadnout Francii. Každý krok německé revize, vystoupení z Ligy národů, připojení Sárska, zbrojení, remilitarizace Porýní, připojení Rakouska a Sudet, byl následován přívalem propagandy nedůvěry. Pocit odplaty byl nyní ve Francii nahrazen pocitem strachu, který nabýval téměř chorobných rozměrů a byl pečlivě pěstován a živěn. Příznivci německo-francouzského porozumění byli nejprve označováni za ubohé ideology, později za zrádce vlasti.

Postoj k myšlence německo-francouzského porozumění se tak stal barometrem duševní připravenosti francouzského národa na nadcházející válku. Již na jaře 1939 byla nejprve v Londýně a poté v Paříži založena protiorganizace proti společnostem usilujícím o porozumění; ve Francii to byla německo-francouzská unie, sdružení emigrantů a Židů. Jako by němečtí zrádci, jako Rauschning a Klepper, kteří byli vystavováni jako zástupci skutečného Německa, měli právo reprezentovat Německo?!

Na začátku července 1939 pak Kerillis a další váleční štváči zorganizovali v Paříži zcela neopodstatněnou kampaň proti viceprezidentovi Německofrancouzské společnosti Ottu Abetzovi. Daladier sám dal podnět k této kampani, když na základě vágního podezření vyjádřil přání, aby Abetz opustil Francii. Kdokoli se od té chvíle odvážil věnovat se německo-francouzskému porozumění, byl označen za podplaceného, zkorumpovaného, zrádce a špióna.

Brzy poté francouzská vláda zakázala ve Francii distribuci časopisu Deutsch-Französische Monatshefte, který se z vysoké pozice věnoval německo-francouzskému porozumění a v němž

měli stejný prostor Francouzi i Němci. Přitom ještě v posledním čísle tohoto časopisu napsal Eduard Herriot velmi pozoruhodný úvodník o francouzské revoluci, který měl v Německu propagovat myšlenky francouzské revoluce.

Prozíravé kruhy ve Francii přirovnávaly postup proti Německofrancouzské společnosti, která byla po léta nositelkou německo-francouzských snah o porozumění, k vraždě Jaurese. Bylo to nepochybně varovné znamení.

14. červenec byl v Paříži zahájen francouzsko-anglickou vojenskou přehlídkou na památku Entente cordiale. Kinematografické filmy tuto památku udržovaly a přímo podněcovaly k válce.

Veřejné mínění ve Francii, které bylo šest let systematicky ovlivňováno podněcující tiskem, bylo připraveno k válce, když v srpnu polský konflikt vyústil v konečné řešení.

Mezi francouzskými spisy, které jsou významné pro řešení nové otázky viny za válku, zaujímá zvláštní místo kniha Jacquesa Bainvilla: Les consequences politiques de la paix (Politické důsledky míru). Tato kniha, která vyšla v roce 1920 krátce po vstupu Versailleské smlouvy v platnost, byla při vypuknutí války ve Francii a ve všech francouzsky mluvících zemích znovu uvedena na trh s podtitulem „Prorocká kniha“. Je to skutečně prorocká kniha. Jacques Bainville, jak tvrdí francouzská propaganda, vše předvídal.

V této knize Jacques Bainville, který v roce 1915 napsal knihu „Geschichte zweier Völker“, vydanou ve Francii v více než 100 vydáních, vyjádřil nejostřejší kritiku mírové smlouvy z Versailles, s níž nebyl vůbec spokojen. „Tato mírová smlouva

byla příliš mírná,“ napsal, „na to, co obsahovala. Versailles nechalo vše v nejistotě a zajistilo věčnou válku.“

Nejtvrději kritizuje Clemenceaua, který dokázal vyhrát válku, ale nedokázal uzavřít mír. Znal jen nenávist, ale neměl žádné nápady. Pokud nemohl dosáhnout cíle, který Bainville nastínil ve své knize z roku 1915, tedy úplného rozbití Německa podle vzoru vestfálského míru, kvůli anglicko-americkému nesouhlasu, neměl ani porušovat zásadu německé jednoty na hranicích Německa. To však podle Bainvilla Versailleská smlouva ve východním Německu důkladně zajistila a vytvořila tam samé krvavé hranice, které Německo jen zbytečně provokují, aniž by Francii poskytovaly bezpečnost.

Na východě se Německo, jak říká Bainville, začne osvobozovat. Umělá struktura pohraničních států, kterou tam vybudoval Clemenceau, se zhroutí jako domeček z karet. Nejprve se k říši připojí Rakousko. Rakousko je totiž německé. Pokud se ve Versailles osvobodily národy dvojmonarchie ve jménu práva na sebeurčení a byla odstraněna habsburská dynastie, nemohlo být právo na sebeurčení odepřeno ani Němcům z bývalé habsburské říše.

Totéž platí podle Bainvilla pro 3 miliony Němců v Sudetech, kteří by usilovali o spojení s Německem. Nakonec však musí být vyřešena otázka Danzigu a koridoru. Až bude Německo sjednoceno Vůdcem, který ho naučí rozbít své okovy, vezme do svých rukou řešení východních problémů se vší silou, jaké je schopno 60milionové obyvatelstvo, a až pak bude Praha nebo Varšava volat Francii na pomoc, Francie nebude schopna pomoci. Až přijde ta hodina, Německo bude moci ve střední Evropě dělat, co bude chtít.

Nejzávažnější výčitku však Bainville Clemenceauovi vytýká, že porušil zákon francouzské historie, který vždy hledal východní zabezpečení Francie v opoře o Rusko. Kdykoli Francie tento princip porušila, dopadlo to pro ni špatně, naposledy za Napoleona III. Když se tento císař v čele liberálních států Evropy pustil v krymské válce do tažení proti carskému Rusku, vytvořil situaci, která Bismarckovi v roce 1871 umožnila sjednotit Německo.

Jednou se hořce pomstí, že Clemenceau se v roce 1918 ze strachu z bolševismu rozhodl proti Rusku a pro Polsko, které nebylo životaschopné. Rusko a Německo najdou cestu ke společné spolupráci. Polsko bylo vytvořeno právě proto, aby sblížilo Německo a Rusko.

Jacques Bainville předpověděl nadcházející události do nejmenších detailů. Zabýval se také otázkou viny za nadcházející válku. Podle Bainvilla má nová válka kořeny ve Versailles. Otevřeně píše, že je zcela nemožné, aby se Německo smířilo s východními hranicemi. Nejhorší je řešení otázky Danzigu. Předpokládejme, říká, že Francie prohrála válku a že jí byl vnucen takový koridor, který by oddělil Bordeaux od Francie, ale jinak by departementy Bayonne a Basse-Pyrénées zůstaly součástí Francie. Jak dlouho by Francie takový koridor tolerovala?

Pokud dojde k nové válce, konstatuje Jacques Bainville, bude mít Německo mnohem větší důvody k odvetě, než jaké mělo Francie v roce 1914. Poté se zabývá také formálně právním aspektem nové války a diskutuje otázku, kdo by měl být považován za „agresora“, pokud by se vše odehrálo tak, jak předpovídá. Na straně 228 původního vydání z roku 1920, na straně 182 německého překladu píše: „Nepřímý útok, jehož

obětí by byla země, která je naším přítelem a spojencem (myslí se především na neustále ohrožené Polsko), anexe, i kdyby se uskutečnila bez použití síly (jako například v Rakousku), která by nebezpečným způsobem zvětšila území a sílu Německa – všechny tyto případy, jejichž dopady pocítíme, pokud zůstaneme nečinní –, spadají do kategorie těch, v nichž bychom byli kvůli naší intervenci považováni za agresory.“

Je zřejmé, že i Anglie a Francie si byly vědomy toho, že by se samy ocitly v nebezpečí, že by byly formálně právně považovány za agresory, pokud by Německu vyhlásily válku kvůli Danzigu. Francouzská Žlutá kniha proto lituje, že by právě kvůli Danzigu mělo dojít k válce, a domnívá se, že francouzská veřejnost by to nepochopila.

Proto Anglie ve své smlouvě o vzájemné pomoci s Polskem ze dne 25. srpna 1939 kromě případu útoku v článku 2 vyloučila také tzv. kaučukovou doložku, kterou lze v užším smyslu nazvat bianko šekem, podle níž bylo na uvážení Polska, kdy prohlásí, že je ohrožena jeho nezávislost. Cílem bylo vytvořit formální právní základ, který by spojencům umožnil za všech okolností prezentovat jejich zásah do německo-polského konfliktu jako plnění smluvní povinnosti, jejíž dodržení je otázkou cti. Demokratičtí formální právníci se nezabývali tím, že tato povinnost byla vytvořena až na poslední chvíli, ba dokonce že byla zjevně vytvořena pouze proto, aby Německo nemohlo realizovat své oprávněné nároky.

Je to jako vtip světových dějin, že právě Anglie se postavila Německu do cesty při revizi posledních zbytků Versailleské smlouvy a že si k tomu vybrala právě problém Danzigu a koridoru, který se k tomu zdál nejméně vhodný. Byl to přece anglický zástupce Lloyd George, který v Paříži a

Versailles v roce 1919 nejvíce bojoval proti francouzsko-polským nárokům na Danzig, koridor a Horní Slezsko a který zcela jasně vyjádřil, že pokud Polsko prosadí svou vůli a pod polskou nadvládu se dostane více Němců, než je nezbytně nutné, bude to příčinou nadcházející války.

Nyní se to stalo příčinou nadcházející války a je to Anglie, která si tuto příčinu vybrala jako důvod pro svůj spor se sílícím Německem. Není totiž pochyb o tom, že nová válka je stejně jako válka v letech 1914–1918 v první řadě válkou mezi Anglií a Německem.

Osud národů určují myšlenky. Tyto myšlenky byly také nazývány „fixními myšlenkami“, protože jako pevně daný zákon, neměnné dogma, zdánlivě ovládají vztahy mezi státy po dlouhá období. Dvě myšlenky, které měly v posledních stoletích největší vliv na osud evropských zemí, jsou anglická myšlenka rovnováhy sil (balance of power), která spočívá v tom, že Anglie vždy podporuje slabší stát na kontinentu proti silnějšímu, aby mohla zůstat světovým strážcem a rozhodčím, a francouzská takzvaná klasická, historická nebo tradiční politika, o které jeden z posledních vědeckých představitelů této doktríny ve Francii, Maurice Barres, v rozsáhlém posmrtně vydaném díle řekl, že je to „věčná teze“ Francie, „fixní myšlenka francouzských dějin“.

Když si Anglie na počátku 20. století uvědomila, že Vilémovo impérium je tak silné, že představuje vážnou hrozbu pro její postavení ve světě, zahájil Eduard VII. politiku obklíčení, která vedla k první světové válce. Když však ve Versailles francouzské požadavky dosáhly takové míry, že Německo mělo být zcela rozděleno, postavila se Anglie pod vedením Lloyda George proti Francii. Byla to Anglie, která v

době Poincarého bojovala proti francouzským požadavkům a po obsazení Porúří v londýnské dohodě z 1. září 1924 definitivně ukončila poincaréismus ve Francii.

Při prvních pokusech o boj proti Versailles, jak jsme je zažili od jeho rozpadu, zaujala Anglie nejprve postoj, který se zdál být vůči Německu příznivý, až do okamžiku, kdy se pod vedením Adolfa Hitlera stalo Německo tak silné, že Anglie v něm začala opět vidět první kontinentální mocnost, která by pro ni mohla být nebezpečná. Po Mnichově tak Anglie opět změnila svou politiku, Chamberlain přešel k politice opozice a vrátil se k politice obklíčení Eduarda VII. Tento obrat v anglické politice se stal veřejně viditelným 15. března tohoto roku. Vyústila v nové obklíčení takzvanou mírovou frontou proti agresorům, které ve skutečnosti znamenalo zahájení útoku na Německo.

Tento vývoj se připravoval již od převzetí moci. Anglie pohlížela na německý boj proti Versailleské smlouvě shovívavě, nebo alespoň ne nepřátelsky, dokud německé osvobození od Versailleské smlouvy nebylo v rozporu se zájmy Anglie a vytvářelo tak určitou protiváhu francouzskému imperialismu. Když však Německo pod vedením Adolfa Hitlera opět začalo prosazovat vlastní zahraniční politiku, která přinášela jeden úspěch za druhým, začala anglická politika opět uvažovat o principech rovnováhy, na nichž po staletí zakládala svou nadvládu v Evropě.

Již před lety se v zahraničí říkalo, že Anglie, která po světové válce zanedbávala své zbrojení, chce jen získat čas, ale že Anglie se autoritativním státům, Itálii a Německu, pomstí, jakmile bude připravena. Dokonce se uváděl rok, ve kterém měla nová válka vypuknout, a tento rok se příznačně nazýval

„annee anglaise“, anglický rok. Někteří označovali za anglický rok rok 1941, jiní rok 1940.

Pro zasvěcené nebylo jasné, že politika, kterou Chamberlain prosazoval v Mnichově, nebyla v žádném případě diktována touhou po míru. Chtěli jen získat čas. Ještě nebyli připraveni. To také vysvětluje, proč Mnichov nezůstal bez vážných následků. Anglie to nechtěla. Den po Mnichově se Anglie otřásala hlukem zbraní. Zpráva o mnichovské dohodě byla v Anglii doprovázena voláním po zvýšeném zbrojení. To připravilo mnichovskou politiku, která měla být podle vůle Vůdce pouze začátkem mírové spolupráce, o veškerý úspěch.

Ve svém projevu v Saarbrückenu, ale také v rozhovorech s francouzskými velvyslanci, které jsou nyní zveřejněny v Žluté knize, Vůdce jasně vyjádřil své zklamání nad tímto postojem anglické politiky. Jak byla možná spolupráce, když den po Mnichově britský premiér hovořil o zbrojení a vše nasvědčovalo tomu, že váleční štváči získají převahu? Velmi brzy bylo zřejmé, že i v Československu sílily vlivy, které byly odhodlány obnovit Benešovu protiněmeckou politiku. Problémy nebyly vyřešeny. Rozdíly přetrvávaly.

V březnu 1939 se jasně projevila protiněmecká politika Anglie. V ekonomické oblasti již dlouho panoval jakýsi válečný stav. Anglie, která se v 19. století stala vedoucí průmyslovou zemí světa a světovým bankéřem, s rozhořčením sledovala, jak se nacionálněsocialistické Německo snaží osamostatnit od finanční nadvlády Anglie a vydává se novými cestami, které mu umožňují rozšiřovat své obchodní vztahy, zejména na Balkáně, aniž by k tomu využívalo finanční pomoc Anglie.

Postavení Anglie jako světového bankéře se zdálo ohroženo. Itálie se anglické vůli nepodřídila. Ale ani satelity anglické hegemonie organizované v Lize národů neprojevovaly nadšení pro anglické přání uvalit na Itálii ekonomické sankce.

Anglie, hrdá Anglie, nedokázala prosadit svou vůli vůči Itálii. Rozdíl mezi demokratickými plutokraciemi a mladými, ambiciózními státy, které se řídily autoritářskými principy, byl stále zřetelnější.

Na konci března 1939 přešla Anglie od nevyhlášené, ale jasně viditelné ekonomické války, která se snažila ztížit Německu jakýkoli vzestup, k otevřenému politickému boji. Stejně jako se Eduard VII. pokusil obklíčit Německo, tak nyní Chamberlainova vláda hledala kontinentální státy, které by byly ochotny se obětovat za Anglii v boji proti Německu.

S Polskem zacházelo Německo od uzavření přátelské smlouvy v roce 1934 vždy loajálně. Polsko však německou vstřícnost odměnilo špatně, využilo všech výhod dohody, ale pokračovalo v útlaku, ne-li vyvražďování německé menšiny v Polsku. Ještě během české krize se Německo k Polsku chovalo velmi dobře a umožnilo mu připojit si Těšín a vytvořit společnou hranici s Maďarskem, na čemž polské politice tak záleželo.

Polský ministr zahraničí věděl, že Vůdce se snažil vyřešit zbývající otázky s Polskem přátelským způsobem. Návrh, který Vůdce za tímto účelem předložil, byl více než skromný: navrácení Danzigu Říši a poskytnutí exteritoriální silnice a železniční trati přes koridor, k tomu záruka nových hranic včetně koridoru ze strany Říše.

Bylo to již polské zaslepení, které vedlo k odmítnutí takových výhodných návrhů. Dne 24. října 1938 předložil německý říšský ministr zahraničí von Ribbentrop tyto návrhy polskému velvyslanci Lipskému v Berchtesgadenu a dne 5. ledna 1939 vůdce tuto nabídku zopakoval polskému ministru zahraničí Beckovi.

Německo netlačilo. Doufalo, že Polsko samo, v duchu Pilsudského dohody, dospěje k smírnému vyřešení otevřených otázek. Když však byla obsazením Prahy definitivně vyřešena česká otázka, bylo jasné, že již nelze déle odkládat řešení problému koridoru.

21. března 1939 zopakoval říšský ministr zahraničí polskému velvyslanci návrhy, které již dříve přednesl Vůdce. V Anglii od 15. března převzala převahu válečná strana a od 17. března se začala rýsovat nová politika obklíčení, která se snažila získat východní okrajové státy pro protiněmecký postoj prostřednictvím anglických záruk. Tato politika se zaměřovala především na Polsko a snažila se ho přimět k neústupnému postoji. Z francouzské žluté knihy vyplývá, že i Poláci nejprve považovali návrhy Německa za rozumný základ pro jednání, ale pak se náhle, k údivu francouzského velvyslanectví v Berlíně, začali zabývat myšlenkou války proti Německu. Na německou nabídku ze dne 21. března 1939 Polsko reagovalo mobilizačními opatřeními a dne 26. března 1939 německé požadavky ostře odmítlo.

Beck odcestoval do Anglie, která Polsku poskytla záruky, které byly zpočátku jednostranné, ale později vedly k uzavření skutečné smlouvy o vzájemné pomoci.

Anglie tak vytvořila frontu proti Německu a pokrytecky ji nazvala „mírovou frontou proti agresorům“. Tisková kampaň v Anglii a Francii nabrala na intenzitě. Morálně, politicky, průmyslově i vojensky se připravovali na blížící se vypuknutí války. Pobaltské státy se vyhnuly anglickému nátlaku, aby přijaly záruku, kterou nechtěly. Polsko však bylo připraveno stát se beranidlem nové anglické útočné války.

Myšlenka preventivní války nabývala stále konkrétnějších obrysů. Chtěli získat ještě trochu času, protože Anglie stále nebyla připravena. Mezitím Anglie zavedla všeobecnou brannou povinnost, ačkoli válka ještě nebyla vyhlášena, což byl neslýchaný krok, který v anglické historii neměl obdoby.

Snažili se také o Rusko, které bylo dosud nepřítelem č. 1. Najednou se zjistilo, že bolševismus je jen odrůdou demokracie. Rusko se však vrátilo ke své historické politice. Vědělo, že Anglie je a zůstane jeho skutečným nepřítelem. Bainvillova předpověď se naplnila. Rusko se vrátilo ke svému historickému poslání a ke spolupráci s Německem.

Anglická diplomacie vědomě směřovala k velkému konfliktu s Německem.

Také ve Francii zůstal Mnichov bez účinků. Daladier byl sice po návratu z Mnichova v Paříži uvítán jako zachránce míru, ale několik dní po Mnichově se váleční štváči opět vzchopili. Začal boj odpůrců Mnichova, antimnichovských sil s mnichovskými, válečné strany s mírovými silami. Mnichovským bylo vytýkáno, že jejich politika je rovnocenná „abdikaci“, rezignaci. Zatímco v Německu se dělalo vše pro to, aby se šetřila francouzská citlivost a usnadnila spolupráce, ve Francii mohla židovská bulvární tiskovina každý den

veřejnému mínění předhazovat, že Mnichov znamená pro Francii porážku a ponížení. Vytvořila se atmosféra připomínající volání „Pomsta za Sadovou“.

7. listopadu 1938 byl v Paříži zavražděn německý velvyslanecký tajemník Ernst Eduard vom Rath polským Židem Herschelem Grynspanem. Okolnosti činu naznačovaly, že se jednalo o dobře promyšlený útok a že v něm měly prsty vlivné kruhy, které měly zájem na zhoršení německo-francouzských vztahů a znemožnění prohloubení německo-francouzského sblížení. Tento čin, který vyvolal všeobecné odsouzení světové veřejnosti, byl proto oprávněně označen za „útok na mír“.

Přesto se nepodařilo zabránit uzavření německo-francouzské dohody ze dne 6. prosince 1938. Panovaly však pochybnosti, zda tato dohoda bude mít takový význam, jaký si od ní sliboval Vůdce a německá politika. Vůdce vyjádřil svou vůli dohodnout se s Francií v četných prohlášeních před říšským sněmem a při jiných příležitostech. Prohlásil, že po připojení Sárska neexistují žádné územní nároky, které by Německo a Francii rozdělovaly. Okamžitě si nechal zavolat francouzského velvyslance François-Ponceta do Mnichova a poskytl mu své osobní letadlo k cestě do Berchtesgadenu. Byl zklamán Anglií a doufal, že se nyní alespoň s Francií smíří. Je překvapivé, jak skepticky a s výhradami přijal prohlášení Vůdce i François-Poncet, jak vyplývá z francouzské žluté knihy, a jak málo povzbuzoval svého ministra, aby pokračoval v politice smíru s Německem.

Tím byla německo-francouzská deklarace ze dne 6. prosince 1938 již předem značně znehodnocena. I nový velvyslanec Coulondre byl přijat Vůdcem s mimořádnou

laskavostí. Musel nutně přiznat, že v Německu je vůle k porozumění obecná a upřímná. Ale ani on neudělal nic pro to, aby podpořil politiku sblížení s Německem. Naopak, ve všech svých zprávách, které později tolik přispěly k vyhrocení situace, zaséval nedůvěru a doporučoval návrat k politice „pevnosti“, jak ji hrdě nazýval, politice, která nebyla ničím jiným než starou politikou obklíčení a intervence, která stále vedla mládež obou národů na bojiště.

Zprávy tohoto velvyslance budou jednou historií hodnoceny jako dokumenty té věčně neměnné ministerské byrokracie Quai d'Orsay, která od Richelieuových časů lpí na protikladu k Německu jako na věčném zákoně a nezměnitelném dogmatu.

Coulondre, velvyslanec mezi krizemi, se tak stal velvyslancem nové války.

Na přelomu roku se situace již zhoršovala, a to i mezi Německem a Francií. 26. ledna 1939 pronesl francouzský ministr zahraničí Bonnet před francouzskou poslaneckou sněmovnou nešťastný projev, v němž se domníval, že musí vyjít vstříc opozici natolik, že prohlásil, že Francie se nevzdá žádného ze svých přátelství ve střední a východní Evropě.

To bylo v rozporu s duchem a smyslem mnichovské dohody a prohlášení ze 6. prosince 1938. Na základě obsahu těchto prohlášení mohlo Německo předpokládat, že Francie po Mnichově radikálně změní svou politiku ve střední a východní Evropě. Věřilo, že Francie se od nynějška přestane zajímat o tento prostor, v němž mělo Německo životně důležité zájmy, a upustí od svých neustálých intervencí. Tak byla politika

Mnichova chápána všude, v Praze i ve Varšavě, ale také v Paříži.

Ve Francii se tomu říkalo „repli impérial“, tj. Francie byla připravena ustoupit ze svých životně důležitých zájmů, svého životního prostoru, koloniálního impéria. Na sjezdu radikálně socialistické strany, který se konal koncem října 1938 v Marseille, to bylo jasně vyjádřeno. Senátor Berthod tam vypracoval zprávu o zahraniční politice strany, která získala všeobecný souhlas strany a obsahovala právě ten nový program, který se měl stát základem nové politiky spolupráce s Německem. Daladier sám tento program schválil ve svém projevu, který pronesl na závěr kongresu v Marseille.

Bylo popřeno, že by Francie v Mnichově a Paříži přijala závazek nezajímat se o střední a východní Evropu, a navíc bylo zastáváno stanovisko, že Německo a Itálie porušily mnichovskou dohodu, protože nevydaly prohlášení o záruce nových hranic Československa, které bylo stanoveno v příloze mnichovské dohody. Proti tomuto tvrzení hovoří nejen průběh marseillského kongresu a poučný článek v oficiálním deníku „Temps“, ale také záznam, který pořídil jeden z účastníků pařížských jednání ze dne 6. prosince 1938, velvyslanec Schmidt, o obsahu těchto jednání.

V něm se píše:

„Říšský ministr zahraničí popsal, jak důležitá a dynamická byla myšlenka národnosti v případě Československa. Německo ostatně považuje tuto část Evropy za svou výslovnou oblast zájmu. Pan říšský ministr poté podrobně vysvětlil, jak prospěšné by pro překlenutí rozporů mezi autoritativními státy a demokraciemi, zejména mezi

Německem, Francií a Anglií, bylo, kdyby byla tato sféra zájmů Německa zásadně respektována. Německo se také nevměšuje do sféry zájmů např. Anglie.

Pokud jde o Francii, jak již několikrát v tomto roce sdělil francouzskému velvyslanci François-Poncetovi, jsou vojenské aliance na východě výrazným pozůstatkem (atavismem) Versailleské smlouvy, resp. versailleské mentality. Silné Německo by takové vojenské aliance nikdy netolerovalo, přijmout je muselo pouze slabé Německo. V okamžiku opětovného posílení však bylo jasné, že tento druh politiky obklíčení je dříve či později neúnosný a musí být odstraněn, ať už prostřednictvím jednání, nebo jiným způsobem. Pokud Francie jednou provždy respektuje tuto německou sféru zájmů, pak on, říšský ministr zahraničí, věří v možnost zásadního a konečného vyrovnání mezi Německem a Francií.

Bonnet odpověděl, že od Mnichova se situace v tomto ohledu zásadně změnila.

Dále se rozhovor stočil na čtyřstrannou záruku, kterou Československo získalo pro své nové hranice. Na Bonnetovu otázku, jaký je náš zásadní postoj k této otázce, německý ministr zahraničí odpověděl, že německá strana hodlá nejprve počkat na další vývoj, protože případná německá záruka byla v té době podmíněna vyřešením ostatních menšinových problémů. Dále vše závisí na tom, zda budou německo-české vztahy postaveny na zcela nových základech. Jedno však chce zdůraznit již nyní: Německo v žádném případě nedopustí, aby Československo opět upadlo do stop pana Beneše. Čtyřmocenská záruka podle jeho názoru představuje pro

tuto zemi jisté pokušení vrátit se k dřívější Benešově politice. Za nejlepší a nejúčinnější záruku považuje pouze navázání přátelských vztahů této země s Německem.

Zatímco Léger ve svých kratších vyjádřeních o „neutralizaci“ Československa na základě mezinárodní záruky kladl větší důraz na záruku čtyř mocností, Bonnet se omezil na vysvětlení, že Francie byla spíše donucena okolnostmi, aby zvážila převzetí záruky. Dne 19. září se v Londýně jednalo o tom, jak přimět tehdejší Československo, aby postoupilo sudetská území Říši. Francie musela vzhledem k mimořádně úzkým závazkům, které měla vůči Československu, vykoupit souhlas Československa s postoupením území slibem nové záruky.

Bonnet tento bod dále nerozvedl.

Později večer ministr zahraničí Bonnet znovu poukázal na to, že Německo musí francouzskou záruku vůči Československu považovat za určitý druh vměšování do naší sféry zájmů, a nenechal nikoho na pochybách, že myšlenka takové záruky by nebyla prospěšná pro cestu porozumění, na kterou jsme se právě vydali.“

Francouzský ministr zahraničí Bonnet si byl také dobře vědom obav, které jeho projev z 26. ledna 1939 musel vyvolat. Proto několik dní před svým projevem pozval německého velvyslance v Paříži, hraběte Welczeka, informoval ho o obsahu svého zamýšleného projevu a vysvětlil mu, že některé z těchto výroků jsou určeny pro vnitřní potřebu, ale že chce setrvat na kurzu, který francouzská politika nastolila od Mnichova. Tyto ujištění zopakoval později, když ho hrabě Welczek vyhledal a jménem říšského ministra zahraničí mu sdělil obavy, které

říšská vláda měla ohledně obsahu tohoto projevu. Také říšský ministr zahraničí využil nejbližší příležitosti při přijetí francouzského velvyslance v Berlíně, aby mu vyjádřil stanovisko říšské vlády k tomuto projevu a k tomu, co Německo od Mnichova očekávalo od Pařížské deklarace.

Projev z 26. ledna 1939 musel být v Německu vnímán o to nepříjemněji, že se časově shodoval s návštěvou říšského ministra zahraničí von Ribbentropa ve Varšavě, která měla sloužit k německo-polským jednáním. Dopad Bonnetova projevu byl proto velmi neblahý. Síly v Praze a Varšavě, které věřily v návrat k Benešově politice, se cítily povzbuzeny. Emigranti v Paříži jásali, že expanzi Hitlerova Německa v Evropě je nyní zabráněno a že opět nastala doba obklíčení Německa.

K úplnému obratu ve francouzské politice došlo poté, co Francie po 15. březnu 1939 následovala změnu britské politiky a definitivně opustila kurz stanovený v Mnichově. 14. března 1939 byla první zpráva o událostech v Čechách v Paříži přijata zcela klidně. Bylo prohlášeno: „To se nás netýká, je to logický důsledek Mnichova.“ Dopoledne 15. března 1939 se rozběhla komunikace mezi Paříží a Londýnem. Londýn oznámil redakcím pařížských novin, že nyní změní svou politiku. S poledními novinami byla změna kurzu zřejmá i v Paříži. Londýn dal pokyn. Všechny fráze propagandy, s nimiž byla vedena kampaň za novou válku, najdeme najednou v poledních a večerních novinách z 15. března 1939 v Paříži: „Hitler odhodil svou masku“, „V Německu znají jen násilí a zákon džungle“, „Nejde o Danzig, jde o princip“, „Je třeba s tím skoncovat“ atd.

Od následujícího dne se tato hesla objevují ve zprávách francouzského velvyslance. Celá Francie, jak tehdy řekl jeden

francouzský novinář, se najednou stala poincaristickou. Francouzský politik však na konci března po anglické záruční deklaraci charakterizoval situaci takto: „Nyní je to tady; Německo se svými požadavky nachází ve stejné situaci jako Itálie. Pokud chce tyto požadavky, jakkoli spravedlivé, realizovat, musí přistoupit k násilné intervenci. Německo se tak formálně z právního hlediska vždy dostane do pozice útočníka, agresora.“ To, že tato situace byla záměrně vyvolána ostatními, aby se udržel nespravedlivý stav a zabránilo se Německu v realizaci jeho oprávněného nároku, na který dost dlouho trpělivě čekalo, nikoho nezajímalo.

30. března 1939 se Francie připojila k anglické záruční deklaraci a 13. dubna 1939 Daladier ještě prohloubil polsko-francouzské spojenectví. Odklon od Mnichova nemohl být vyjádřen jasněji.

„Mnichov je mrtvý“, napsal francouzský velvyslanec Coulondre ne bez uspokojení. Nyní měli záruku, prohlášení o záruce a spojenectví, z nichž mohli odvodit závazky, které vytvořili pouze proto, aby mohli Německu stát v cestě. Pokud by nyní přistoupili k vypořádání se s Německem, mohli by se dokonce odvolat na čestnou povinnost. Anglie a Francie by musely považovat za nečestné, kdyby nesplnily svou povinnost pomoci Polsku.

Zprávy francouzského velvyslance v Žluté knize dokazují, jak se vše odehrálo, aby se Polsko utvrdilo ve svém neústupném postoji a zabránilo se nebezpečí smírného urovnání mezi Polskem a Německem. Polské výtržnosti a útoky byly bagatelizovány. Byla to jen německá taktika. Polská mobilizace, která probíhala od konce března, byla nicotná. Situace v Německu byla líčena v těch nejčernějších barvách.

Falešné zprávy, přehánění, zkreslování, alarmující zprávy, fámy a řeči byly na denním pořádku. Veřejné mínění ve Francii a Anglii tak bylo udržováno v neustálém stavu vzrušení, zatímco v Německu zůstávalo vše klidné a dokonce ani polsko-francouzská mobilizace nezískala žádnou odezvu.

Až do srpna německá vláda, jak přiznávají zprávy francouzské Žluté knihy, neztrácela naději, že Polsko přijde k rozumu a přijme velkorysé návrhy Vůdce. Anglie však vyslala svého generála Ironsidea do Varšavy a francouzský a anglický velvyslanec ve Varšavě se postarali o to, aby „hrdost svobodného národa“ při odmítání cizích nároků nepolevila.

V srpnu Polsko, povzbuzeno Anglií a Francií, přešlo přímo do ofenzívy. Francouzská žlutá kniha nazývá toto období obdobím polského odporu. Stejně tak dobře by se mohlo nazývat obdobím polského útoku. Danzigu byly vyhrožovány ekonomické sankce, které měly paralyzovat jeho hospodářství, byly kladeny ultimáta, svévolně se zvyšoval počet polských celníků v Danzigu. Každý den přinášel nové incidenty a svévolné činy ze strany Polska.

Bylo cítit, že začíná poslední fáze krize vyvolané Anglií.

V poslední fázi předválečného období je třeba zdůraznit několik jednání, která z anglicko-francouzské strany zjevně nebyla vedena s úmyslem najít vážné řešení, ale vycházela pouze z přání získat čas a zajistit Polsku, Anglii a Francii co nejvýhodnější formálně-právní pozici. Připravovaly se žluté a modré knihy a bylo třeba se snažit, aby anglicko-francouzská válka, kterou si národy vůbec nepřály, vypadala co nejpřijatelněji.

23. srpna 1939 předal britský velvyslanec Henderson Vůdci v Berchtesgadenu dopis britské vlády ze dne 22. srpna, v němž vláda vysvětlovala svůj postoj k německo-polskému sporu. Vůdce odpověděl téhož dne a 25. srpna se při rozhovoru s Hendersonem pokusil o poslední pokus dosáhnout s Anglií velkorysého urovnání všech nevyřešených sporů. Henderson shledal návrh Vůdce natolik zajímavým, že odletěl do Anglie a osobně přednesl návrhy anglické vládě.

Anglická vláda návrhy důkladně prozkoumala a nechala na odpověď čekat několik dní. 28. srpna 1939 v 22:30 byla Vůdci předána anglická odpověď.

Vůdce odpověděl následující den. Přijal anglický návrh na zahájení přímých jednání mezi Německem a Polskem a vyjádřil očekávání, že následující den, 30. srpna, přijede do Berlína polský zmocněný vyjednávač. Německá vláda připraví návrh smlouvy, který bude sloužit jako podklad pro jednání.

Henderson byl nyní toho názoru, že Beck musí okamžitě přijet do Berlína, aby Polsko před světem neztratilo svou pozici. Coulondre nesouhlasil. Anglická vláda měla rovněž jiný názor než Henderson. Telegramem Hendersonovi sdělila, že není rozumné naléhat na Polsko, aby v průběhu následujícího dne vyslalo vyjednávače do Berlína.

Polsko tedy nechalo 30. srpen bez povšimnutí uplynout.

V noci z 30. na 31. srpna měl anglický velvyslanec památnou schůzku s říšským ministrem zahraničí, který mu sdělil, že Německo bylo připraveno ve stanovené lhůtě obnovit přímá jednání s Polskem. Německá vláda, jak oznámila, vypracovala velmi rozumný a umírněný návrh smlouvy, který Polsko mohlo bez problémů přijmout jako základ pro jednání.

Pan von Ribbentrop seznámil Hendersona s tímto návrhem a dokonce jej podrobně vysvětlil.

Lhůta však mezitím uplynula.

Henderson musel být velmi silně ovlivněn dojmem, že Polsko se svým pasivním přístupem dostalo do protiprávní situace. Ještě té noci vyhledal polského velvyslance, vzbudil ho a pokusil se ho přesvědčit, aby okamžitě požádal o schůzku s říšským ministrem zahraničí. Lipski však odmítl. Neměl žádné pokyny. Následujícího rána Henderson sdělil své obavy francouzskému velvyslanci Coulondreovi. Ten nyní také navštívil polského velvyslance. Mezi Berlínem, Paříží, Londýnem a Varšavou začala živá výměna meziměstských hovorů, která nakonec vedla k tomu, že se velvyslanec Lipski po poledni rozhodl požádat o přijetí u říšského ministra zahraničí.

Státní tajemník von Weizsäcker se Lipského zeptal, zda žádá o návštěvu ve své funkci velvyslance nebo jako zmocněný vyjednávač polské vlády. Lipski odpověděl: Jako velvyslanec.

Lipski neměl žádnou plnou moc. Nesměl ani přijmout německý návrh řešení. Měl pouze zjistit, zda, kdy, kde a jak by bylo možné zahájit jednání.

Tento způsob zacházení s podnětem k přímým jednáním mezi Polskem a Anglií, který vzešel z Anglie, byl přímo provokací.

Dva dny čekali Vůdce a jeho ministr zahraničí marně na příjezd polského vyjednávače.

Bylo jasné: Polsko nechtělo vyjednávat. Nesmělo, protože Anglie to nechtěla. Anglický návrh nebyl od začátku míněn vážně.

Prezident Francouzské republiky a francouzský premiér však před francouzským lidem prohlásili, že v okamžiku, kdy se měli vyjednavači sejít a mír se zdál zachráněn, Německo napadlo Polsko.

Věci se nedaly obrátit naruby.

31. srpna podnikl Mussolini poslední pokus o záchranu míru. Navrhl Anglii a Francii, že pokud Polsko souhlasí, předloží Vůdci návrh na konferenci, která by se měla konat 5. září a na které by se měly projednat problémy Versailleské smlouvy, které byly základem současného konfliktu. Francie tento návrh přijala a nechala jeho přijetí zveřejnit agenturou Havas. Polsko se k tomu nehlásilo. Byla to však Anglie, která i tuto poslední iniciativu zmařila, když požadovala, aby Německo předem stáhlo své jednotky z Polska. Nyní se k britskému stanovisku, které znamenalo odmítnutí italského návrhu, připojila i Francie.

Itálie na to odpověděla, že není schopna předat anglický požadavek Vůdci.

Válka se stala nevyhnutelnou.

Francouzský spisovatel Montesquieu pronesl slova, že ten, kdo činí válku nezbytnou, tj. nevyhnutelnou, je skutečně vinen za válku. Anglie učinila tuto válku nevyhnutelnou. Chtěla válku. Polsko bylo pro Anglii pouze záminkou.

To dokazují dosud zveřejněné dokumenty, obě německé bílé knihy, anglická modrá kniha a obě anglické bílé knihy, jakož i francouzská žlutá kniha.

Z těchto barevných knih si německá bílá kniha zaslouží zdaleka největší pozornost. Kromě toho, že obsahuje nejvíce dokumentů (482 oproti 370 ve francouzské žluté knize a 144 v anglické modré knize), vyznačuje se také nejlepším systematickým zpracováním a strukturou obsahu, zatímco francouzská žlutá kniha například nepředstavuje nic jiného než nesouvislý sled dokumentů v chronologickém pořadí, z nichž většina jsou zprávy velvyslanců, které slouží spíše propagandě než skutečnému objasnění skutečností.

K tomu přistupuje skutečnost, že anglická modrá kniha a francouzská žlutá kniha vykazují značné mezery právě v těch místech, kde se pozdější historik bude nejvíce snažit odhalit pravdu, a to při rozhodujících událostech po Mnichově a zejména v březnu, kdy Anglie prakticky zahájila své útoky proti Německu. Tak se samo od sebe stane, že pozdější zpracovatelé nové otázky viny za válku budou při objasňování všech důležitých bodů v zásadě stále znovu využívat německé bílé knihy.

Přesto bylo vydání anglické modré knihy a francouzské žluté knihy z německého hlediska vítáno. Pozornému čtenáři je britsko-francouzská vina za tuto válku dostatečně zřejmá i z těchto barevných knih našich protivníků. To platí zejména pro francouzskou žlutou knihu.

Proces o nové otázce viny za válku lze vést na základě spisů našich protivníků.

Když 3. září 1939 v posledním rozhovoru, který Coulondre vedl s německým ministrem zahraničí, Coulondre vyhlásil válku slovy, že Francie od 17 hodin tohoto dne splní svou povinnost vůči Polsku, dal mu pan von Ribbentrop jedinou správnou odpověď: „Nuže, pak bude Francie agresorem.“

Anglie a Francie jsou skutečně zodpovědné za tuto válku.

Německý národ, sjednocený pod Adolfem Hitlerem, to však pochopil. Ví, o co jde.

V knize „Geschichte zweier Völker“, kterou Jacques Bainville vydal v dubnu 1915, uprostřed světové války, se o příčinách války z roku 1914 píše: „Tato válka byla zapsána do knihy osudu od toho dne, kdy Německo znovu povstalo.“ Válka z roku 1914 byla vedena, jak Bainville uvádí na jiném místě, proto, že Bismarck se odvážil porušit věčné zákony Vestfálského míru, které stanoví, že v Německu nesmí být žádný král, žádný vévoda, žádný vůdce.

To platí i pro současnou válku. Ozvěna, která následovala po vyhlášení války v šovinistických kruzích v Anglii a Francii, nám otevřela oči.

Jde o naši Říši, o německou jednotu.

Tato válka byla zapsána do knihy anglicko-francouzské smetánky, která věří, že může vést knihu osudu podle zásad věčně neměnné tradice, od toho dne, kdy si uvědomila, že Adolf Hitler se pokusil konečně dovést německý národ k plné národní jednotě ve Velkoněmecké říši.